

Høringsnotat

Forslag til forskrift om endring i forskrift om midlertidige regler for utdanningsstøtte som følge av utbruddet av covid-19

Desember 2020

1. Innledning

Kunnskapsdepartementet sender med dette på høring forslag til endring i forskrift om midlertidige regler for utdanningsstøtte som følge av utbruddet av covid-19. Dette høringsnotatet foreslår endringer i denne forskriften, som ble fastsatt 1. juli 2020, og supplerer ordinær forskrift om utdanningsstøtte.

For å skjerme studenter og elever i utlandet for negative økonomiske konsekvenser av tiltak for å motvirke spredningen av covid-19, foreslår Kunnskapsdepartementet at retten til lån og stipend våren 2021 gjelder som normalt selv om det ikke vil være mulig å reise til studiestedet i utlandet i starten av semesteret. Forslaget er en videreføring av tilpasningene av utdanningsstøtteordningene i 2020 til situasjonen med utbrudd av covid-19.

2. Bakgrunn

På bakgrunn av reiseråd fra norske myndigheter og råd fra egen utdanningsinstitusjon i Norge eller i utlandet, har et visst antall gradsstudenter i utlandet i løpet av 2020 valgt å reise hjem til Norge. Studenter med opptak til læresteder i utlandet har i mange tilfeller heller ikke kunnet reise ut til sitt studiested. For at utdanningsstøtteregelverket ikke skulle stå i veien for at disse kunne fullføre utdanning i situasjonen med utbrudd av covid-19, fastsatte departementet noen unntak fra regelverket våren 2020: studenter i utlandet fikk beholde utbetalt lån og stipend selv om de avbrøt utdanningen og reiste hjem eller de fulgte nettbasert utdanning for en kortere periode, og midlertidig flytting til foreldrene påvirket ikke retten til lån og stipend. Som følge av den vedvarende situasjonen med covid-19-pandemien ble de overnevnte unntakene videreført til høsten 2020 for utdanning i utlandet.

Tiltakene som er innført for å motvirke utbruddet av covid-19 innebærer at det fremdeles vil kunne være reiserestriksjoner ved semesterstart vår 2021, eller på det tidspunktet studenten må bekrefte skolepengeinnbetaling. Mange studenter er i gang med en utdanning de skal tilbake til, samtidig som nye studenter og elever ønsker å kunne ta utdanning i utlandet til våren. Kunnskapsdepartementet foreslår derfor å videreføre unntakene innført i 2020 for utdanning i utlandet til våren 2021, slik at studenter og elever kan ta planlagt utdanning.

3. Departementets vurderinger og forslag

For å sikre at studenter og elever skal kunne følge normal studieprogresjon til tross for at mange ikke vil kunne reise til lærestedet ved semesterstart våren 2021, vil læresteder i utlandet trolig gjøre tilpasninger i undervisningen slik at studenter og elever kan følge utdanningen nettbasert eller samlingsbasert, med mulig normalisering av undervisningssituasjonen etter hvert. I en slik situasjon er det viktig at økonomien er forutsigbar for studentene, og departementet har lagt vekt på dette ved tilpasning av utdanningsstøtteordningen for våren 2021 til utbruddet av covid-19.

Etter gjeldende rett i forskrift om utdanningsstøtte § 25 første ledd bokstav a må utdanning i utlandet være stedbasert for å gi rett til lån og stipend. Med dette menes at utdanningen bare kan gjennomføres ved fysisk tilstedeværelse på studiestedet. Departementet vurderer at det fortsatt er nødvendig å legge til rette for at studenter og elever ikke mister rettigheter til lån og stipend fordi de ikke kan være på studiestedet ved semesterstart, men følger utdanningen nettbasert eller samlingsbasert i påvente av å få reise til studiestedet. Departementet foreslår derfor at det ses bort fra kravet om at studenten tar utdanning i utlandet stedbasert for å få lån og stipend, dersom utdanning som normalt er stedbasert, tilbys nettbasert eller samlingsbasert våren 2021 på grunn av utbruddet av covid-19.

Retten til lån og stipend til reiser for utdanning i utlandet forutsetter at søkeren faktisk reiser til studiestedet, selv om dette ikke er et eksplisitt vilkår etter forskrift om utdanningsstøtte § 64, § 65 og § 92. Departementet legger til grunn at søkere faktisk reiser til studiested i utlandet når dette blir mulig, og vil unngå en ekstra runde med søknadsbehandling hos Lånekassen. Derfor kommer utbetalingen av lån og stipend til reiser til å foregå som normalt.

I tillegg foreslår departementet å videreføre det midlertidige unntaket fra kravet om at søkeren ikke kan bo i foreldrehjemmet etter vilkårene i gjeldende forskrift om utdanningsstøtte § 3 for å ha rett til utdanningsstipend, borteboerstipend, lån og stipend til reiser og lån til elever over 18 år som tar videregående opplæring med ungdomsrett. Dette skal gjelde for søkere som tar utdanning i utlandet, men som må starte semesteret med å bo hjemme hos foreldrene i påvente av å få reise til studiestedet.

Siden det er uklart når og om studenter og elever får reist til studiestedet i utlandet, foreslår departementet at tilpasningene i regelverket gjelder for det som normalt regnes som vårsemesteret 2021 i regelverket, dvs. til 15. juni 2021. I land med egne semester- eller studieårsperioder vil tilpasningene gjelde fra studiestart til semesterets slutt, slik det normalt gjøres for studier i utlandet.

Til tross for uklarhet rundt utreise ønsker departementet å tilrettelegge for at studenter som ønsker det skal kunne studere i utlandet også til våren. Flere læresteder i Norge er derfor i gang med å planlegge for utveksling våren 2021 tilpasset situasjonen med utbrudd av covid-19, og det er forventet at de som får mulighet til å reise til studielandet, gjør det så snart forholdene tillater det. Tilpasningene i regelverket for våren 2021 gjelder på samme måte som for høsten 2020, det vil si dersom studenter og elever ikke har mulighet til å reise ut innen rimelig tid før semesteret er slutt.

Departementet vil følge nøye med på situasjonen og vurdere eventuelle behov for å gjøre tilpasninger av vilkår i utdanningsstøtteordningen for høstsemesteret 2021 på et senere tidspunkt.

Økonomiske og administrative konsekvenser

Å tillate nettbaserte og samlingsbaserte tilpasninger for utdanninger som i utgangspunktet er stedbasert og å gi midlertidig unntak fra bokrav utenfor foreldrehjemmet, påvirker ikke budsjettbehovet som er anslått i Prop 1 S (2020-2021). Tiltakene innebærer ingen utvidelse utover dagens rett til lån og stipend for denne gruppen studenter og elever. Kunnskapsdepartementet har på samme måte som for tilpasningene for 2020, orientert Stortinget i Prop. 1 S Tillegg 1 (2020-2021).

Utkast til forskrift

Forskrift om endring i forskrift om midlertidige regler for utdanningsstøtte som følge av utbruddet av covid-19

Fastsatt av Kunnskapsdepartementet x. desember 2020 med hjemmel i lov 3. juni 2005 nr. 37 om utdanningsstøtte (utdanningsstøtteloven) § 4 og § 5

I

I forskrift 1. juli 2020 nr. 1459 om midlertidige regler for utdanningsstøtte som følge av utbruddet av covid-19 gjøres følgende endringer:

Ny § 3 skal lyde:

§ 3 Unntak fra krav om stedbasert utdanning i utlandet

Kravet i forskrift 15. april 2020 nr. 798 om utdanningsstøtte § 25 første ledd bokstav a gjelder ikke dersom en utdanning som normalt er stedbasert, tilbys nettbasert eller samlingsbasert studieåret 2020–2021 på grunn av utbruddet av covid-19.

Ny § 4 skal lyde:

§ 4 *Midlertidig flytting til foreldrehjemmet ved utdanning i utlandet*

En søker som bor midlertidig i foreldrehjemmet studieåret 2020–2021 på grunn av utbrudd av covid-19 regnes ikke som å bo sammen med foreldrene etter forskrift 15. april 2020 nr. 798 om utdanningsstøtte § 51, § 64, § 65, § 67, § 76 og § 92, dersom søkeren tar en utdanning som oppfyller vilkårene i § 25.

Ny § 6 skal lyde:

§ 6 *Ikrafttredelse og varighet*

Forskriften trer i kraft straks.

Forskriften gjelder til 1. november 2021.

II

Forskriften trer i kraft straks.